

ACC. N:R M. 15417: 1-3.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Elisabet Ernst*
Härad: *Ö Gönge* Berättare: *Ingrid Bengdahl*
Socken: *Örkened* Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: *1960* Född år *1879* i *Örkenedo sv.*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

Lysänkerogstilloeckning s. 1-3.

Skriv endast på denna sida.

Föräldrar Sven Jönsson, Högghult (1840-1921) och Karna Svensson, Edema född 1846. Farfar: Jöns Jönsson död omkring 1887-88 "Svärt-Orren".

Fru Bergdahl hade fått veta genom sina föräldrar att farfar var den man, som kommit på idén att göra spånkorgar.

Vad han hette i efternamn visste hon ej, men han hade ett tillnamn "Svärt-Orren". Först bodde han i en stuga i Högghult som sedan såldes till en man kallad Långe Orren. Svärt-Orren flyttade till "kala backa". Detta ställe hade fått sitt namn därav att man bränt där och skogen skövlats och marken var svart. Därför fick också Jöns namnet Svärt-Orren. Orre var ett knekt-namn han fått tidigare."Långe Orren" var en lång man och fick sitt namn genom att han flyttade till Svärt Orrens gamla stuga.

Fru Bergdahl minns sin farfar som en ljus man. Att göra korgar av spån skall Svärt-Orren ha kommit på när han satt vid spisen och täljde till stickor för att få det att brinna bättre. Han började att fläka ut spån och flätade ihop små otympliga korgar. Snart började han sälja dem i bygden. Senare sålde även andra åt honom medan han själv sysslade med tillverkningen.

Hanshustru dog långt innan fru Bergdahl föddes. Svärt-Orren hade ej varit i Malmö troligen aldrig i Glimåkra heller.

Hyveln skall Svärt-Orren också ha kläckt idén till. En vän i Wesslarp, som var smed gjordenen sådan. I Wesslarp gjorde man järn.

Svärt-Orren fick 100 kr av staten som gratifikation.

Fadern Sven Jönsson lärde sig tidigt att göra korgar. Han hade ett torp under den stora Högghultsgården, som då ägdes av Jöns Månsson. Nu äger kronan den.

Sitt virke köpte Sven Jönsson i Tommaboda, men även på andra ställen. Att man kunde stjäla sitt virke i kronoskogar var inte så lätt som traditionen berättar.

Sven Jönsson reste på våarna ner till Skåne, till de stora gårdarna och till trädgårdsmästare för att kunna ta upp beställning till nästa år. Då hade han ofta med sig ett lager som avyttrades på samma gång. Men korgarna transporterades också på järnväg till Skåne och Danmark. Då körde man korgarna till Osby eller Blimåkra. De packades då i häckar och lastades på fjädervagn, så mycket att sätena fick plockas ur.

Pengarna kom alltid i efterskott på posten sedan kunden fått sina varor. Det var dock aldrig svårt att få dem.

Fru Bergdahl fick hjälpa till i sin fars verkstad som liten flicka. Hennes systrar och hon fick fläta bottnar medan bröderna fick spinga. Fadern hade en spånhyvel. De gjorde mest bär- och barnkorgar. Barnkorgarnas pris var omkring 1900 6 öre. Men de gjorde även en annan typ speciellt för bagerier. De hade bara handspingade spån för att vara riktigt starka. En korgmakare på den tiden hade det bra i förhållande till många andra.

Fru Bergdahls bröder Gustav och Bengt Svensson hade en egen korgfabrik i Tyskland.

3
ACC. N:R M. 15417:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fru Bergdahl gifte sig när hon var 20 år med en stenarbetare och de bodde i Gylsboda. Hennes man såg föraktfullt på korgmakaryrket, men när barnen vuxit upp började fru Bergdahl fläta korgar igen och slutade inte med det förrän 1959.

Hon arbetade delvis hemma och delvis i Olof Bengtssons korgfabrik. Vid hemarbete fick hon gå till korgfabriken och plocka sina egna stickor och skära dem. Sedan fick hon dem hemkörda och likaså avhämtades de färdiga korgarna till fabriken.